Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XIX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 23, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., pondeljek, 10. maja (May 10), 1926. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 109

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V KAKIH RAZMERAH ŽIVE ANGLEŠKI RUDARJI, KI ZDAJ STOJE V EPOHALNI BORBI

Kapitalistično časopisje slika življenje teh rudarjev in njih družin v rožnati luči. — A ta slika je daleč od resnice.

New York, N. Y. — Marsikateri delavec misli, ko čita brzojavke kapitalističnih časnikarskih agencij iz Londona, da so rudarji prinesli velik nered v miren socialni red in da so zaradi tega vredni obsojanja. Nikar ne verjemite teh pripovedk v brzojavkah.

Razmere v Walesu niso nič bolje, kakeršne so bile v Trbovljah, Zagorju ali pa Hrastniku pred leti ali pa danes. Po gričih so raztresene male rudarske vasi in v bornih hišah žive valeški rudarji s svojimi družinami. Plača je res višja, kot je rudarjev v Sloveniji, ampak življenske potrebščine so dražje. Pred petimi leti so bili ti rudarji v mezdnem gibanju, ker je bil njih zaslužek tako nizek, da niso mogli prehraniti sebe in svojih družin. Takrat jih je ministrski predsednik Lloyd George speljal na led. Rudarji so se pripravljali na stavko. Priporočil jim je, da odložé akcijo, dokler ne poroča Sankeyjeva komisija. Rudarji so verjeli Lloyd Georgu, kajti bil je njih ožji rojak, doma v Walesu in sin čevljarja. Sankeyjeva komisija je poročala. Premogovniški podjetniki niso hoteli sprejeti priporočil, vlada je pa pustila rudarje na cedilu, prelomila je svoje obljube in se je obnašala, kakor da Sankeyjeva komisija ni nikdar eksistirala.

Rudarji so bili izdani. Odborniki železničarskih unij in pristaniščnih delavcev so se nagnili na stran sladkobesednega Lloyd Georga. Rudarji so pred petimi leti izgubili. Ali njim je bilo znano, da mora biti britska premogovna industrija reorganizirana, da se vzdrži. In zato so vedeli, da pride kmalu zopet do spopada s premogovniškimi baroni.

Premogovniški podjetniki so sicer za organizacijo premogovniške industrije, ampak na ta način, da se rudarjem zniža mezda. Ta mezda je pa že sedaj tako nizka, da rudarji s svojimi družinami vred stradajo, dasiravno delajo. Ako se mezde še znižajo nadalje, tedaj to pomeni, da so rudarji v Veliki Britaniji s svojimi družinami vred obsojeni na počasno smrt od lakote.

DIREKTNO IZ LONDONA!

Prosveta je do danes prejela že šest daljših kablogramov o poteku generalne stavke v Angliji direktno iz Londona s posredovanjem Federated Pressa, na katerega vesti je Prosveta stalno naročena že nekaj let. Kablograme pošilja W. N. Ewer, pomožni urednik za inozemstvo "London Daily Heralda," angleškega delavskega dnevnika. Prosveta je torej edini slovenski list v Ameriki, ki prejema brzojavna poročila o veliki stavki direktno iz Londona—poročila, ki osvetljujejo delavsko stran boja. Vsa poročila v ameriških dnevnikih so nezanesljiva, ker so polna predsodkov in pretiravanj ter iz njih diha sovraštvo do delavskega razreda. Ako hočete čitati resnična poročila o generalni stavki v Angliji, čitajte Prosveto!

Moskva organizira evropski pomožni odbor

Ruski delavci so že poslali dva milijona rubljev angleškim delavcem.

London, 9. maja. — Generalni svet Kongresa strokovnih unij je včeraj sklenil, da odkloni denarno pomoč moskovske strokovne internacionale.

Moskva, 8. maja. — Moskovska strokovna internacionala je sklicala izredno konferenco zastopnikov svojih unij v Nemčiji, Franciji, Belgiji in Čehoslovakiji v Parizu z namenom, da se organizira poseben odbor, ki bo vodil pomožno akcijo na kontinentu za angleške delavce.

Vrhovni svet delavskih strokovnih unij v Uniji sovjetskih republik je včeraj poslal Kongresu strokovnih unij v Angliji dva milijona zlatih rubljev. To je že druga vsota, katero so poslali ruski delavci svojim bratom v Angliji. Prispevki prihajajo še vedno v velikem številu.

DANSKI DELAVCI ZASTAVKAJO

Ne bodo nakladali živil za Anglijo. Francoski delavci so pripravljeni na generalni štrajk. Gibljejo se tudi delavci v Južni Afriki in Indiji.

Kopenhagen, Danska, 8. maja. — Danske delavske unije so včeraj izjavile, da zastavkajo v znak simpatij z angleškimi delavci. Unije so že poslale preliminarno stavkovno naznanilo delodajalcem. To je prvi važen slučaj raztegnitve angleške generalne stavke na kontinent. Začetek stavke je določen na 21. maja, ako bo angleški generalni štrajk še trajal do tega časa. Učinek danske stavke na Anglijo bo velikanski. Danska zaloga Anglijo z živili, največ z maslom in jajci.

Paris, 8. maja. — Upravni odbor Splošne delavske zveze v Franciji je odobril sklep rudarske, železničarske in pristaniščarske unije glede simpatiške stavke in drugih ukrepov v prid angleškim delavcem. Generalna simpatiška stavka v Franciji je mogoča.

Berlin, 8. maja. — Pristaniščni delavci v Hamburgu so odklonili nakladanje blaga na angleške ladje. To je prvi slučaj aktivnega kooperiranja nemških delavcev z angleškimi.

Antwerpen, Belgija, 8. maja. — Belgijski pristaniščni delavci so sklenili, da ne bodo nakládali premoga za Anglijo.

Capetown, Južna Afrika, 8. maja. — Delavske unije v Južni Afriki so sprejele resolúcijo simpatij in obljubile finančno pomoč.

Bombaj, Indija, 8. maja. — Kongres vseindijskih strokovnih unij je aranžiral finančno pomoč za angleške stavkarje in je kabliral dvesto funtov sterlingov.

Mexico City, Mehika, 8. maja. — Mehiška delavska federacija je včeraj poslala Kongresu strokovnih unij v Angliji prvi prispevek obljubljene finančne pomoči 2000 pezov ($1000). Obenem je federacija kablirala:

"Mehiški organizirani delavci stoje kot en mož z angleškimi delavci v boju s kapitalisti. Naši delavci ne bodo nakladali premoga za angleške parnike."

Unija električarjev v Mexico Cityju je tudi sklenila zastavkati v znak simpatij z angleškimi delavci.

Povodnji na Ruskem zahtevale 22 žrtev.

Moskva. — Volga je na mnogih krajih prestopila svoje bregove. Povodenj je povzročila ogromno škodo med Jaroslavom in Nižnjim Novgorodom, kjer pokriva voda dolino v dolžini kakih dvajsetih milj. Dvaindvajset oseb je utonilo.

MELHIOR ŠOLAR

Zopet je preminul eden iz malega števila ustanoviteljev Slovenske narodne podporne jednote, dober in zvest član jednote od njene ustanovitve, br. Melhior Šolar. Umrl je v petek dne 7. maja, pogreb pa se vrši danes, pondeljek, dopoldne.

Pokojni Melhior Šolar je bil rojen v vasi Jamnik, okraj Kranj, dne 3. januarja 1857. Živel je dolgo vrsto let v Chicagu in njegov zadnji naslov je bil 663 N. Carpenter St. Pokojniku bodi časten spomin!

Coolidge je dosegel kompromis glede pokojnine

To pokazujejo razna znamenja. — Ampak vprašanje je še vedno odprto če ta kompromis sprejmeta organizaciji poštnih uslužbencev in federalnih nameščencev.

Washington, D. C. — Če bo letos sprejet zakon za izboljšanje pokojnine, za katero se 350,000 zveznih uslužbencev bojuje že leta in leta, tedaj se to zgodi na podlagi kompromisa. To je postalo jasno, ko sta prišla kongresnik Lahlebach, predsednik zborničnega odseka, in senator Stanfield, predsednik senatnega odseka za civilno službo, iz Bele hiše, v kateri se je dne 5. maja o vprašanju pokojnine vršil zelo oster razgovor.

Coolidge in proračunski ravnatelj sta pristala na maksimalno pokojnino $1,000 za one uslužbence, ki so sprejemali najmanj tisoč pet sto dolarjev letne mezdne ob času vpokojenja, poleg so pa morali biti še najmanj trideset let v vladni službi. Ta kompromis bi spravil povprečno penzijo pod sedem sto dolarjev na leto. Predloga, proti kateri nastopajo Coolidge, Lord in Mellon skozi zadnjih šest mesecev, je določala kot maksimum $1,200 na leto. Sedanji maksimum je $720. Kompromis pomeni zmago za Coolidga in poraz za nameščence.

Ako bodeta organizaciji poštnih uslužbencev in federalnih nameščencev sprejeli kompromis, ali ga odklonili in znova pričeli boj za maksimalno penzijo $1,200 na leto, še ni znano, ker organizaciji še nista precizirali svojega stališča, odkar se je izvedelo o predsednikovi kompromisni ponudbi.

Za razglednice se upelje zopet 1c znamka.

Washington, D. C. — Skupni kongresni poštni odsek je sklenil, da se zopet upelje stara poštnina za razglednice in sploh vse dopisnice, namreč 1 cent. Kongres bo brez dvoma odobril sklep tega odseka, kakor hitro bo predložen. Sedaj treba na vse zasebne dopisnice in razglednice razen uradnih dopisnic z natisnjeno znamko za 1c — plačati dva centa poštnine.

Ameriška letalca na severnem tečaju

Poročnik Richard E. Byrd je v nedeljo trikrat obkrožil tečaj.

Kings Bay, Spitzbergen, 9. maja. — Ameriška vojaška letálca, poročnik Richard E. Byrd in njegov tovariš Lloyd Bennett, sta danes poletela na severni tečaj in se vrnila v 15 urah in 30 minutah. Ob povratku je Byrd naznanil, da sta bila na tečaju in sta z letalom trikrat obkrožila tečajno pozicijo. Polet je bil brez vsake nezgode. Semintja sta preletela 1500 milj.

Španski diktator pomaga Baldwinu

Španska vlada pomaga zdrobiti generalni štrajk.

Madrid, 8. maja. — Španska vlada je danes odredila, da vsi angleški parniki dobe v španskih lukah premog brez vsakih ovir. Ta korak je bil storjen, ker španska vlada želi pomagati angleški vladi potlačiti generalno stavko.

Golob prekosil aeroplan.

Nedavno se je vršila zanimiva tekma med poštnim golobom in aeroplanom. Zmagal je golob, ki je v štirih urah preletel razdaljo 170 milj med Parizom in Bruseljem.

Nočna zračna poštna zveza med Chicagom in New Yorkom.

Washington, D. C. — Generalni poštar New je naznanil, da začenši s 15. majem bo uvedena redna zračna poštna zveza med Chicagom in New Yorkom. Letala bodo letela vsako noč, vključivši nedelje in praznike, v obeh smereh.

AMERIŠKA DEL. FEDERACIJA BO HODILA V POLITIKI STARO POT

Gompersov duh je še v nji. — Priporočala bo še nadalje voliti delavske "prijatelje".

Washington, D. C. — "Ameriško delavstvo še ni omajalo svoje vere v nestrankarsko politično akcijo," piše članek v majski številki "American Federationista", strokovnega glasila Ameriške delavske federacije. "Delavstvo nikdar verjelo, da so njegovi interesi in blagostanje razredni in da so v nasprotju s skupinami drugih državljanov. Takojšnji interesi delavstva se mogoče razlikujejo od interesov drugih skupin, ampak ni potreba, da so v konfliktu. Modro državništvo skuša harmonizirati interese raznih skupin, tako da blagostanje vsega naroda izboljšuje, ne da bi pri tem kakšna skupina uživala izredne prednosti.

V soglasju s tem sporazumom skuša delavstvo pripraviti tradicijonelni stari stranki, da sprejmeta delavske zahteve v njuni platformi in prepričati kandidate za javne urade o vrednosti delavskih predlog.... Delavstvo je izvršilo svoje običajne priprave za kampanjo."

To pove jasno, da nekateri voditelji strokovno organiziranega delavstvo slede v politiki še vedno Gompersovi napačni taktiki.

Generalna stavka prodira dalje

Novi stotisoči pozvani na industrijsko fronto. Kralj namerava osebno intervenirati. Kardinal Bourne pozval katolike, naj podpirajo vlado.—Delavski poročevalec svari ameriške delavce, naj ne verjamejo lažnjivim poročilom v kapitalističnih listih. Vlada je zaplenila papir za delavski buletin.

Položaj zjutraj sedmega dne generalne stavke v Angliji je sledeči:

Vodstvo Kongresa strokovnih unij je v nedeljo pozvalo nove delavske trume na štrajk. Zastavkali so delavci v parnih mlinih.

Vodstvo unij je odgovorilo vladi, da generalni štrajk bo trajal toliko časa, dokler magnatje premoga ne umaknejo sklepa glede znižanja mezde in podaljšanja delavnika.

V Londonu se je raznesla govorica, da bo danes kralj George osebno posredoval med delavci in kapitalisti.

Kardinal Bourne je pozval katoličane v Angliji, da naj podpirajo vlado, ker generalna stavka po njegovem mnenju ni bila upravičena.

London, 8. maja. — (Posebni kablogram Prosveti. Poroča W. N. Ewer, Federated Press.) — Vsa produktivna industrija v Angliji stoji ali rapidno postaja hroma. Vsa dežela je v železni pesti sijajno disciplíniranega delavskega razreda, ki odločno dela na to, da rudarji dobe pravico.

Vi v Ameriki nedvomno čitate strahotna poročila o izgredih. Znajte, da poročila so silno pretirana, a kar se malega dogaja, je brez pomena. To so posledice provokacije. V Paddingtonu je skebski truk zavozil v množico stavkarjev, ki so mirno zborovali pod milim nebom. Truk je nekemu stavkarju zlomil obe nogi v členku. To je razpalilo množico, ki je razbila stroj na truku. Največ nemirov in škode delajo pijani študentje, ki so se vpisali kot prostovoljci v vladno službo.

Kako močna je mašina generalne stavke, dokazuje dejstvo, da je Sir Kingsley Wood, glavni komisar za izvajanje izjemnega stanja v Northumberlandu in Durhamu, priznal, da je izgubil kontrolo nad situacijo in je naprosil lokalni stavkovni svet, naj se organizira skupni odbor za razdeljevanje živil in vzdrževanje reda. Wood se je ponudil, da umakne vojaške čete iz dveh okrajev, ako stavkarji sprejmejo njegov predlog. Lokalni stavkovni svet pa je po kratkem posvetovanju z delavci odklonil predlog.

Danes je Baldwinova vlada ukazala zapleniti vse zaloge tiskarskega papirja. S tem činom hoče preprečiti izdajanje našega delavskega buletina. Ako ne dobimo papirja, bo morai buletin kmalu prenehati. Tako provokativno početje vlade bo še bolj razpalilo delavce.

London, 8. maja. — (Specialni kablogram Prosveti., W. N. Ewer, Federated Press.) — Baldwinova vlada je uvedla cenzuro na stavkovni organ in buletin delavskih unij "The British Worker". Sinoči je bila policija tri ure na delu v prostorih "London Daily Heralda", socialističnega dnevnika, kjer se tiska stavkovni list. Detektivi so vse preiskali in prečitali gradivo, nakar so odšli. Velika delavska množica je zunaj demonstrirala med preiskavo in pela "Rdeči prapor".

S tem činom je vlada pokazala svoje hinavsko lice, kako namreč ona razume svobodo tiska. Svoboda naj bi bila le za kapitalistični tisk, ne pa za stavkarje. Toda napor vlade je bil zastonj. Delavski buletin izhaja na osmih straneh, dočim more vlada s svojimi stavkokazi stlačiti skupaj komaj dve strani svojega organa. Kapitalistični listi skušajo dnevno izdati litografirano lažnjivko, ki pa se slino ruvali.

Splošna situacija danes zjutraj je nespremenjena. Nadomestilno osobje stavkokaških prostovoljcev je zelo majhno in nesposobno za službe. Mnoge aristokratične ženske poskušajo šofirati truke pa ne morejo nikamor; ravno tako je s bivšimi častniki, člani raznih veteranskih organizacij, ki so se ponudili za strojevodno službo na vlakih. Ti siromaki so že povzročili mnogo nesreč, katere potem vlada pripisuje stavkarjem. Mnogi stavkokazi opuščajo delo, katerega niso zmožni.

Vesti, ki jih razširja vladni buletin in iz katerega posnemajo poročevalci inozemskih kapitalističnih dnevnikov, so zelo pretirane, posebno kar se tiče izgredov. Tupatam se pripete incidenti nemira, katere potem sovražni reporterji povečajo na "velike bitke med policijo in drhaljo". Množice stavkujočih delavcev so navadno označene le kot "mob" (drhal.)

Vse vesti, katere je danes prinesel Baldwinov buletin "The British Gazette", da delavci že godrnjajo in izražajo željo, da bi se radi vrnili na delo, če dobe policijsko zaščito, ter da voditelji generalne stavke nagovarjajo rudarje, naj popuste pri mezdi v svrho, da se lažje doseže kompromis — so izvite iz trte. To je tipična propaganda laži, katere namen je, omajati dobro razpoloženje stavkarjev.

Vodstvo generalne stavke je organiziralo govorniški biro. Večje število govornikov pojde danes v vsa industrijska središča dežele, kjer se jutri vrše javni shodi delavcev. Govorniki pojasnijo delavcem splošni položaj industrijske vojne in jih informirajo o načrtih boja za prihodni teden.

Voditelji so prepričani, da bodo delavci vztrajali toliko časa, da zmagajo. Generalni svet Kongresa strokovnih unij pobija vsak dan v uradnem komunikeju lažnjiva poročila, ki se glase, da voditelji stavke povprašujejo za mir.

"Generalni svet ni pooblastil nikogar za razgovarjanja z vla-

(Dalje na 2. strani.)

Stavka je pomagla francoskim revežem

Živila, ki se pošiljajo v Anglijo, so prvič prišla na pariški trg po zelo nizkih cenah.

Pariz, 8. maja. — Generalna stavka v Angliji je zdaj prvič seznanila bedne prebivalce v Parizu z okusnim sadjem in zelenjavo iz južne Francije, Španije in Alžira po zelo nizkih cenah. Trgovci, ki ta živila stalno pošiljajo v Anglijo, kjer prihajajo na mize bogate buržoazije, so včeraj prvič vrgli veliko zalogo na pariški trg, ker vsled stavke ne morejo poslati v London.

Na stotine vagonov teh živil je prišlo na pariški trg, kjer trgovci prodajajo fino sadje in drugo vrtno delikateso za drobtino običajnih cen, samo da vsaj malo pokrijejo veliko izgubo. Tako so pariški reveži menda prvič okusili gospodska živila — blagrujoč angleško stavko, ki jim je naklonila to ugodnost.

Farmarjem se naj odpomore s pivom

Mokrači so začeli napadati prohibicijo s popolnoma novega stališča. Pravijo, da se naj pomaga farmarjem s tem, da se žito porabi za varenje...

Washington, D. C. — Mokraški blok v poslanski zbornici je v petek otvoril novo ofenzivo na prohibicijo, in sicer to pot s popolnoma druge smeri. Njih napad na prohibicijo vsebuje v glavnem odpomoč farmarjem. Kakor znano, je pridelek koruze tolik, da ga Amerika nikakor ne more porabiti, prodajati pa ga na tujih tržiščih je radi cen težko. Pred kongresom so tri predlogi, kako pomagati farmarjem. Mokrači pa pravijo, da bodo predložili nov zakonski načrt, ki bo nadomestil vse predložene tri, in ki bo takorekoč ubil dve muhi z enim udarcem: prinesel pomoč farmarjem in obenem odpravil bedasti Volsteadov zakon.

Kongresnik Hill iz Marylanda sestavlja novi zakonski načrt, ki bo nadomestil Haugenov, Tincherjev in Aswellov načrt. V novem zakonskem načrtu bo točka, ki bo dovoljevala varenje piva, kar bo pomenilo, da bodo farmarji lahko prodali po dobrih cenah svoje žitne pridelke, ki se jih sedaj ne morejo iznebiti.

Kongresnik je z uradnimi statistikami poljedelskega departmenta dokazal, kako škodo je povzročila farmarjem prohibicija.

DOMAČI REAKCIJONARJI RUJEJO PROTI INGLESIASU

Razmere na Portoriku slikajo v rožnati luči. — Otok je za delavce pravi paradiž?

Washington, D. C. — Santiago Iglesias, socialist, zastopnik delavstva na Portoriku in tajnik Pan-ameriške delavske federacije, je neštetokrat priporočil zadnjih dvanajst let, da se naj uvede preiskava o gospodarskih razmerah, v katerih žive delavci na Portoriku. Priporočal in zagovarjal je nujnost te preiskave pred senatnim odsekom za teritorije in otoške zadeve. Zdaj seveda se je pa oglasil Miguel Guerra-Mandragon, predsednik pro tempore portoriškega senata in nazadnjaški vodja natavistov. Mandragon zanika, da so portoriški delavci slabo hranjeni, napol nagi in v splošnem žive v zelo slabih razmerah. On nasprotuje vsakemu načrtu za izseljevanje portoriških delavcev z otoka. Iglesias zagovarja izseljevanje portoriškega delavstva v Ameriko, da se zniža število brezposelnih na otoku in da se povišajo mezde, ki znašajo zdaj za delavce 60 centov, za delavke pa 30 centov na dan.

Mandragon bi rad delavce pridržal na otoku, da imajo plantažniki veliko izbiro med njimi in da lahko obdrža nizke mezde.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (April 30, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE FARMARJI ZAVEDAJO, DA JIM DIKTIRAJO BANKIRJI, FINANČNI ZASTOPNIKI PRIVATNIH MONOPOLOV?

Nezadovoljnost med farmarji je splošna in ni mogoče le izredna prikazen med farmarji v koruznem pasu. Ako gremo v Severno ali Južno Dakoto ali katero drugo državo na zapadu ali severnem zapadu, ali če se podamo na jug v države, v katerih tvori glavni pridelek bombaž ali tobak, naletimo na nezadovoljnost med farmarji.

Tožbe so si skoraj povsod podobne. Izkoriščajo jih privatni monopolisti s svojimi nakupovalnimi agencijami. Ti monopolisti določajo cene in farmarji so primorani prodati po nizki ceni svoj pridelek, ki se prodaja na trgu z velikim dobičkom za monopoliste.

Legislature ne store ničesar za odpomoč farmarjem, kjer so pa skušale kaj storiti, so jih pa ovirali privatni monopolisti s pomočjo bankirjev. Monopolisti so se zatekli na sodišča in skušali doseči, da sodišča proglase postave, ki koristijo farmarjem, neustavnim. Kjer se jim to ni posrečilo in če se je šlo, da se z državnimi zadružnimi napravami pomaga farmarjem, so jim pa odpovedali kredit, tako da je bilo zelo težko dobiti posojilo za zgradbo takih naprav.

Gibanje, ki je nastalo zadnja leta med farmarji, stremi za tem, da se ustanovi federalna ustanova, ki bi financirala razpošiljanje poljskih produktov na zunanje trge, to je tujezemske. Tje bi odhajali le oni produkti, ki so odveč v deželi. Farmarji sodijo, da bi taka ustanova pomagala njim in delavcem v tujih deželah, ker bi farmarji za svoje produkte prejeli višjo ceno in bi jih ne bilo treba prodajati živežnim špekulantom, da z njimi uganjajo oderuštvo. Tujezemskim delavcem v industrijskih deželah bi taka ustanova koristila, ker bi prihajali ti produkti po nižji ceni na njih trge, kot so jih pošiljali živežni špekulanti.

Pred kongresom je več takih načrtov, ki imajo namen ustvariti napravo za razpečavanje poljskih produktov. Zastopniki privatnih interesov in monopolistov nasprotujejo vsaki predlogi, ki le malo diši, da skrajša dobičke privatnih monopolistov. Tudi administracija ne stori ničesar, da se odpomore farmarjem in se jih reši iz krempljev špekulantov, prekupčevalcev in živežnih monopolistov.

Farmarji v Illinoisu so svojo nezadovoljnost pokazali na ta način, da so senatorskega kandidata administracije pri primarnih volitvah pustili obležati kot političnega mrliča na volišču. Ako so si s tem kaj pomagali, je seveda veliko vprašanje. Glavne volitve so še le v jeseni. Do takrat imajo farmarji še časa, da se pogovore, in če mislijo sebi in delavcem dobro, da sklenejo glasovati za kandidata socialistične stranke. O socialističnem kandidatu so lahko prepričani, da ne bo zastopal koristi bankirjev in monopolistov, ampak bo zastopnik delavcev in farmarjev. Dokler se farmarji politično ne postavijo na lastne noge, to je, da več ne poslušajo in volijo v javne urade profesijonalnih političarjev starih strank, toliko časa ni upanja, da se zanje razmere izpremene.

Ali se farmarji zavedajo, da jim diktirajo bankirji, finančni zastopniki monopolistov? Zavest mednje prihaja, ampak to se vrši počasi in ne tako hitro, kakor zahtevajo to njih interesi. Pa ta zavest še ni splošna, ampak se pokaže le tupatam. Bankirji, monopolisti, živežni špekulanti in drugi privatni interesi skrbe, da se zavednost med famarji prehitro ne razširi. Ti razpolagajo z ogromnim številom kapitalističnih časnikov, z govorniki, ki podpirajo kapitalistični gospodarski sistem, in njih ogromna denarna sredstva jim omogočujejo, da izvajajo gospodarski pritisk v svojem interesu. Kljubtemu pa zavest med farmarji prodira v vedno večje kroge, kar obljubuje, da pride dan, ko prodre tako daleč, da postanejo farmarji politično močni in z delavci skupaj izvolijo v postavodajne zbore in javne urade ljudi, ki bodo delali in sklepali postave v interesu delavnega ljudstva in ne bankirjev, monopolistov, živežnih špekulantov in drugih privatnih interesov, ki lahko vspevajo, dokler se blagovna produkcija in distribucija vršita le zaradi dobička in ne zaradi ljudskih potreb.

Odgovori zgražanja na frančiškansko reklamo

Hinavščina brez primere, katero uganjajo zadnje čase frančiškani s svojim neunijskim tiskom, ki ga pošiljajo tajnikom društev S. N. P. J., ni mogla ostati brez odmeva. Priobčili smo že par pisem, v katerih so naši bratje povedali, kaj mislijo glede škodoželjne reklame po profitu hlepečih menihov, a tu jih priobčamo zopet skupino. Nekateri tajniki, ki se jim zdi že preneumno odgovarjati na take gorostasnosti, nam v pismih naročajo, naj kar zanje odgovorimo, da nočejo z duhovščino in njeno propagando nikakega opravka.

Br. John Kobi iz West Dulutha v Minnesoti piše:

Upravništvu A. S. in rev. Černetu.

Prejel sem št. 82 A. S. in tudi cirkular poslan od upravništva tega lista. Prvo sem mislil odgovoriti direktno na ta list, ali premislil sem se in se odločil, da odgovorim potom glasila S. N. P. J., kajti vi bi tega gotovo ne priobčili in bi bil moj trud zaman. Želim, da članstvo izve, kaj mislim o vaših nakanah, zato se oglašam v Prosveti. V vašem cirkularju agitirate za naročnike A. S. in pravite, da človek mora vedeti obe strani, da lahko napravi nepristransko sodbo.

Kar se tiče vaše sodbe, moram reči to-le: Vi se morate zavedati, da smo bili kot otroci vzgojeni vsi v katoliškem prepričanju in da nas je toliko obrnilo hrbet katoliški cerkvi, si morate prištevati sami sebi. Res je, da nisem študiral niti svetne ne verske vede na univerzi, pač pa imam praktične skušnje, katere sem si nabral skozi moje življenje. Kot sin revnih staršev sem bil zavidan še kot šolarček. Imel sem veselje do učenja, pri čemur katekizem ni bil izvzet in tudi zgodbe sv. pisma ne.

Ali, kot že rečeno, sin revnih staršev nisem imel nobene zaslombe in priznanja; dostikrat sem bil kaznovan po krivem in to od duhovna, ki je učil krščanski nauk v šoli in v cerkvi. Še celo od spovednice me je nekoč kot 9-letnega otroka vzel v zakristijo, kjer me je natepel in še danes ne vem zakaj.

Kot 11-letnega dečka me je vzel iz šole in me primoral, da sem pomagal pri zidarjih, ki so popravljali cerkev, katero je poškodoval potres leta 1895. Delal sem od šeste zjutraj do šeste zvečer za 30 krajcarjev na dan. S tem mi je katoliški župnik vzel priliko do učenja. Na Jesenicah me je katoliški župnik preklel, ker sem čital napredno časopisje. Vedeti pa tudi morate, da sem takrat čital tudi vaše liste, ali župnik na Jesenicah me je preklel in mi rekel, da me ima vrag na verigi in da za me ni nobene rešitve več, zato ker sem takrat čital obe strani. To me je seveda napotilo, da sem začel zapuščati cerkev, kajti če katoliški župnik, namestnik Krista reče, da ni nobene rešitve več, da me bo hudič uzel, sem takrat še mislil, da mora že tako biti. Torej je bilo za me brez koristi, da še dalje živim po načelih katoliških. Odločil sem se torej živeti kot učijo socialisti in to jaz upoštevam za pravi Kristov nauk. Dvakrat sem zgubil delo v starem kraju, ker sem bil očrnjen po katoliških podrepnikih in vselej so se ti poslužili podlih laži, da so dosegli svoj namen, kar se jim je vselej posrečilo. In to so storili tisti, ki živijo po katoliški veri, katera tudi uči: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe."

Zgodilo se mi je tudi v Ameriki, da me je katoliški župnik z lažmi očrnil pri delodajalcu, da sem član I. W. W. in da med delavci agitiram za isto. Dejstvo je pa bilo, da nisem bil član te organizacije. Posrečilo se mi je potom mojih prijateljev, ki so bili neki socialist in nekaj protestantov, da sem delo dobil nazaj in da nisem trpel hujših posledic, kajti detektivi so prišli v moje stanovanje poizvedovat o moji aktivnosti. Bilo je namreč med svetovno vojno. In vi še torej hočete, naj čitam obe strani, da bom mogel izreči sodbo! Koliko dokazov pa še hočete, naj dobim, da bom prepričan, da vi izrabljate vašo vero za svoje lastne koristi? Ali ni to zadosti? Mogoče ni vsak delavec doživel takih šikan, ali dosti je takih, ki se učijo, ko vidijo kake stvari počenjajo voditelji katoliške vere in vam enostavno obrnejo hrbet. Rečem vam še toliko, če bi se delavci ne bali za svoje delo, da bi jih še manj prihajalo v cerkev, kot jih sedaj, kajti zavedajo se, da kakor hitro odrečejo finančno podporo cerkvi, tako hitro je v nevarnosti njih zaslužek. Ravno tukaj zopet pride socializem vmes, kateri uči delavce, da se organizirajo strokovno in politično in se potem ne bi bilo treba bati za delo, kajti razni župniki bi potem izgubili moč. To vi prav dobro veste, zato taka gonja proti rdečkarjem.

Sedaj pa še malo na rev. Černetov članek, ki pokriva sedem kolon in pol A. S. v štev. 82 z dne 28. aprila. Vi, rev. Černe, vprašujete urednika Prosvete, kdo mu daje pravico, da tako piše v Prosveti. Well, če ne veste tega, potem ste tudi vi gotovo malo v šolo hodili. Članstvo S. N. P. J. je dalo našemu uredniku tako moč, ko ga je pred par leti izvolilo potom splošnega glasovanja; zadnja konvencija mu je dala pa še boljšo zaupnico, kajti imel ni niti protikandidata, čeravno je dala konvencija vsakemu članu to pravico, če prav ni bil delegat konvencije, da je le sposoben v smislu pravil kandidirati za službo v glavni urad. In rev. Černe, Jože Zavertnik ni imel protikandidata za službo glavnega urednika pri Prosveti! Ali ni to torej volja članstva? Kaj vi vendar mislite z vašim intrigiranjem? Kaj vi vtikate vaš nos v stvari, katere vas prav nič ne brigajo? Pravite, da urednik napada vašo vero. To ni resnica. On, urednik Prosvete le dela svojo dolžnost, ko odbija vaše napade. Vi ste začeli prvi in naše uradnike veže dolžnost, kakor tudi posamezne člane, da branijo svojo organizacijo. To pravila S. N. P. J. zahtevajo in to dela urednik Prosvete, kar pa seveda vam ni prav. Povem vam pa toliko, da kadar bo urednik vam po volji, on ne bo dolgo ostal urednik Prosvete, pač pa bo moral pobrati šila in kopita in se premufati v vaš tabor; kar pa dvomim, da bi se zgodilo s sedajnim urednikom.

•

Vi pravite, da strokovne unije ne dopuščajo, da bi prišlo versko ali zasebno politično prepričanje na površje. V principu ne, pač pa če pregledate zgodovino delavskega gibanja v Ameriki, boste videli, da so verski fanatiki vedno pripravljeni to prinesti na površje. Še ni dolgo, ko so katoliški in drugi fanatiki vodili hud boj v strokovni organizaciji. Spomnim vas le nato, da še ni poteklo 15 let, odkar se je posrečilo naprednemu elementu, med katerim so bili socialisti, strmoglaviti katoliški 'klanigale' in protestantski American protective association, skrajšano A. P. A.

Danes imamo pa člane Kolumbovih vitezov na katoliški strani, na drugi pa Ku-kluks-klan. Boj je med temi, in sicer v okrožju strokovnih unij in zopet je med njimi napredni element, med katerimi so zopet socialisti, ki svarijo pred nesrečo, katera bo zadela organizirano delavstvo, če ne prenehata prva dva elementa s svojo umazano versko taktiko, katera je bila započeta potom voditeljev katoliške in protestantovske vere.

V S. N. P. J. ni tega. Mi zborujemo skupno kot bratje z brati, nikomur ne kratimo verskega prepričanja. Če se komu krati in če se član posluži jednotinih pravil, bo vsak dobil zadoščenje. Vam pa rečem le tole: Pustite S. N. P. J. v miru ali mi vam ne bomo odgovarjali. Če boste pa le še napadali, pa nikar ne mislite, da bomo mi molčali, kajti če bi vam pustili, da bi nas blatili, ne bi bili vredni člani največje slovenske podporne organizacije v Ameriki.

Toraj roke proč od S. N. P. J. Mi smo zmožni voditi jo sami.

•

Br. Nace Žlemberger iz Glencoe, Ohio, piše:

Prijatelj mi je prinesel "Amerikanskega Slovenca" št. 82, češ naj prečitam. Vedel je namreč, da bom odgovoril na ta farška obrekovanja.

V omenjeni številki sta prvi dve koloni porabljeni za pismo od tiste punce v Fredericku, Colo., katera ve, kaj mati urednika Prosvete dela v nebesih. Pravi, da je šestnajst let stara, pa je že taka obrekljivka in klepetulja. Kaj bo iz nje, ko bo stara! Iz njenega pisma vidim, da je po katoliško vzgojena, ker je že sedaj navajena grdih psovk. To se pravi, če ni bilo tisto pismo naročeno od kakega maziljenca.

V isti številki vidim celih sedem kolon in pol od sheboyganskega katoliškega župnika Černeta. Tudi njegovo sliko so dali noter, kar je znamenje, da je moral Kazimirju silno ugajati napad tega zakotnega obrekovalca. Vse skupaj je samo napadanje S. N. P. J. in njenih uradnikov, posebno pa lista Prosvete. Ta Černe ti je pa res žlobudra. Kaj pa ima vera opraviti pri tem, če se hinavec in obrekljivec v duhovniškem oblačilu pokaže članom S. N. P. J. in čitateljem Prosvete v pravi luči? Nič. Obrekljivci in hinavci ne zaslužijo drugega.

Vprašam vas, župnik Černe, ali ste vi vera?

Če hinavskega župnika razkrinkamo, s tem še ne žalimo verskega čuta tudi najbolj tenkočutnemu verniku. Vera s tem ni napadana, če pišemo resnico o župniku, ki ni čisto nič drugačen od drugih ljudi ter bo tudi umrl ravnotako kot najbolj zaničevan človek na svetu. Kakor večina članov S. N. P. J. sem tudi jaz izgubil ono prepričanje, da bi nam duhovniki s svojim diktatorskim papežem vred lahko le kaj diktirali. Mi verujemo, kar mi hočemo. Verovati v tem pomenu besede, kakor razume naša toliko togoteča se duhovščina, se pravi, nič vedeti. Ako ne verjameš, da je sneg črn, veruj, pa bo. Tako je z vsako vero. Kdor pravi, da so socialisti brezverci, se laže, kakor lažeta Černe in Trunk. Socialisti imamo najbolj pošteno vero, ker verujemo v pravičnost in poštenost ter se borimo za pravico. Verujemo, kar smo videli, da se je zgodilo in smo prepričani, da se še zgodi. Verujemo, da kmetje in delavci danes delajo za kapitaliste in lenuhe v kapitalistični družbi, kakor sta Černe in Trunk. Zato pa, nam ni prav nič za tisto njegovo zadnjo popotnico. Naj jo hrani njegova junaška Miklova Zala.

Černetu svetujem to-le: Bodite duhoven, ne bodite hinavec in obrekljivec! Posnemajte Krista, ki je bil pred par tisočletji linčan in na križ pribit. Ne vtikajte se v stvari, ki vam ne gredo prav nič mar. Pustite S. N. P. J. in njene uradnike popolnoma v miru, pa ste lahko prepričani, da vas bomo tudi mi člani pustili, kakor pustimo v miru vse duhovnike, ki vršijo samo njihov poklic, druge pa pustijo v miru.

Žalostno spričevalo si dajete sami sebi. Na zabavah in veselicah po slovenskih naselbinah je že navadna prikazen črn duhovnik na maškaradi. Ljudje se smejejo in vprašujejo, če je li Trunk, Černe ali Kazimir. Tako se je godilo na tukajšnji zabavi. In vsega tega je kriv "Amerikanski Slovenec", ki dela sramoto vsej katoliški duhovščini sami.

Še mal deček sem bil, ko sem v domovini slišal stare može sedeče okoli peči, ki so pravili, da je vera prišla po duhovnikih in bo tudi šla po njih. To Trunk in Černe prav dobro vesta, saj tudi tu se je že pričelo, ko so menihi na 22. cesti v Chicagu začeli mesto širjenja vere s širjenjem obrekovanja in hinavščine.

Gonja proti S. N. P. J. je bila in bo. Vedno butajo z glavo ob zid. Združena je črna farovška garda in njeni zavezniki so takozvani "komunisti". Oboji so vredni časti medsebojnega zavezništva. Tajno delujejo, da v S. N. P. J. zanesejo razdor in prepir, kar se jim pa ne bo posrečilo.

ŽARKOMET

"Buldogi" renčijo.

Generalna stavka v Angliji — ki najbrž še traja v tem momentu, ko to čitate — leži kot deset funtov težak kamen v želodcu naših ameriških kapitalističnih valpetov. Takole vprašujejo:

"Ali naj Anglijo vlada večina volilcev ali ena osmina ljudstva, ki se nahaja v delavskih unijah?"

"Kdo naj odločuje v Angliji? Petdeset milijonov svobodnih državljanov ali štiri milijoni malih delavskih tiranov?"

"Ali bi ne bilo modro, če bi se vprašanje mezde in delavnika za rudarje prepustilo nepristranski poroti?"

"Nobena grupa ljudi, pa naj bodo unije, framazoni, kaka cerkev ali katerakoli druga organizacija, nima pravice gospodovati nad vsem narodom".

Besede in melodija teh pesmi je že stara reč. Kdor gleda na lastne oči in misli z lastno bučo, ta ve, da v Angliji kakor v Ameriki in vsaki drugi kapitalistični in buržoazni deželi ne vlada in ne odločuje večina po številu oseb, temveč večina po velikem premoženju. Dejstvo je, da delavski in kmetski razred tvorita večino, absolutno večino v vsaki deželi; drugo dejstvo je, da ta dva razreda ne vladata še nikjer, izvzemši v Rusiji in deloma na Danskem in Švedskem ter v Mehiki. Ako bi veljala prava demokracija, bi morala delavec in kmet vladati povsod. Tako pa vlada najmanjša grupa, razred kapitalistov in buržoazije. Ta razred je danes najmočnejši zato, ker ima v svojih rokah kapital, brez katerega je moderno urejeno življenje nemogoče.

Grupna ali skupinska vlada je torej dejstvo že izdavna. Vprašanje, okrog katerega se suče ves razredni boj — generalni štrajk je najostrejši izraz razrednega boja — je, katera skupina, ali bolje: kateri razred je upravičen do posedovanja kapitala in s tem do vlade: razred kapitalistov, ki kapital samo uživa, ali razred delavcev in kmetov, ki porabni kapital proizvaja.

• • •

Ali je tudi zdaj "pogruntal"?

Brisbane piše: "Konferenca metodistične episkopalne cerkve v južnih državah je pozvala vse moderniste, naj zapuste cerkev. To velja predvsem za duhovne, ki ne verujejo v "živega osebnega Boga, božanstvo Jezusa Krista in brezmadežno spočetje device". To je prav. Dandanes je dovolj prostora zunaj cerkve za vse, ki verujejo drugače. Cerkev ima pravico kontrolirati svoje člane, nima pa pravice kontrolirati drugih ljudi in drugih stvari."

• • •

Sreča jih išče . . .

(Oglas v kutarskem listu.)

NA PRODAJ je mašina, ki dela denar. Lastnik potrebuje denar, zato jo proda zelo poceni. Oglasite se v Kutariji. — 448 p do p.

• • •

Pertinentno vprašanje.

Od česa bi kutarski šarlatani živeli, če bi ne bilo rdečkarjev na svetu?

• • •

Svoboda kritike.

V Ameriki imamo vsaj v mirnem času v ustavi zajamčeno svobodo govora in tiska. To pomeni, da vsakdo lahko pove na glas, kaj misli o katerikoli stvari. Izražanje mišljenja, kritika mora biti svobodna. V krogih inteligentnih ljudi velja tudi princip, da stvar, ki se brani kritike, ni vredna obstanka. Ničesar takega ne sme biti, da bi se postavljajo nad kritiko.

Vsaka zadeva, ki nastopa v javnosti, mora biti podvržena kritiki. Sem spadajo politična, gospodarska, socialna, umetnostna, literarna, kulturna, znanstvena, etična in — poleg še mnogih drugih — tudi verska vprašanja. Po načelu moderne znanosti je vera ravno tako predmet kritičnih razglabljanj kakor vsa druga vprašanja, ki posegajo v javno življenje.

V angleških revijah čitam dolge razprave priznanih znanstvenikov, ki se stalno bavijo s kritiko verskih dogem, biblije, cerkvene zgodovine in skušajo iz primerjalne mitologije dognati izvor raznih religij. Nekateri pisatelji obdelavajo materijal brez rokavic in marsikatera pikra pade na rovaš vere.

Kritika vere in cerkve mora biti svobodna in je v angleškem tisku — to je v onem tisku, ki še ni prodan interesom "big biza". Samo v naših malih slovenskih krogih hočejo elementi, katerih se še drži starokrajsko farovško blato, prepričati maso, da je taka kritika "velika sramota in greh".

K. T. B.

S. N. P. J. je za svoje članstvo, za slovensko delavstvo, ki je v nji organizirano. Zanj je že izplačala milijone podpore. Imovine ima že par miljonov in teh bi se lakomna duhovščina rada polastila. Samo miljoni jo pečejo. Prosveta pa jih najbolj peče zato, ker je ona pripomogla, da je S. N. P. J. ena najboljših slovanskih jednot.

Slovenske cerkve in njih blagajne so v Ameriki prazne. Ljubljanski škof pride v Ameriko. On tudi že socialiste, ki so največ krivi, da so cerkve in blagajne prazne. Jednota pa ima miljone. Škof bo prinesel veliko bisago. Mogoče bo v nji rdeča brošurica za poduk ženinom in nevestam. Pojasnil bo morda škof Jeglič tudi to, kako je Vodiška Johanca telečjo kri potila. Njemu je to dobro znano. Za to naj pa bi napolnil bisago z dolarji. Kje pa dobiti dolarje? Cerkve jih nimajo, S. N. P. J. pa jih ima. V tem tiči ves vzrok, zakaj se Černe, Trunk in Kovertica toliko prizadevajo s svojimi zavezniki "komunisti", da bi odpravili sedajni glavni odbor in urednike Prosvete. Jednotino blagajno bi radi.

"Prečastiti" župniki so zabiti dovolj, da si domišljajo, da bodo uspeli v teh nakanah. V zaslugo za to pa — kadar bo škof prišel v Ameriko — bo eden nosil kadilnico, drugi palico, tretji zvonec. Grdini pa bi odpadlo sveto mahadralo. Otroci bi vpili za našemljeno procesijo: "Že gredo, že gredo, pa fane neso!"

V omenjeni številki Ameriškanskega Slovenca, ki je vzel tekočo letno številko jolietskega "Amerikanskega Slovenca" in ki izhaja vsaki dan razen nedelj, praznikov, ponedeljkov in tistih dnevov po praznikih (katoliških praznikov je dosti — včasih kar po dva v tednu), je vse polno polemike, to se pravi napadov na S. N. P. J. in druge delavske organizacije. V isti številki sem tudi našel interesanten oglas Matere božje. Na prodaj so za šmarnice. Dvanajst palcev dolga je $1.50, šestnajst palcev $2.50 in 21 palcev $3.50. Tako prodaja "Amerikanski Slovenec" Mater božjo na palce. Kdo se potem dela norca iz božjih reči bolj kot koristolovski kutarji sami!

Rad bi vedel, koliko je dolga prava Mati božja, ki sedi v nebesih. Mislim, da to ve tista punca iz Kolorada, ona Miklova Zala, ki ve, kaj mati urednika Prosvete dela tam gori.

Omeniti moram še, da tu v Glencoe ni nobenega naročnika na "Amerikanskega Slovenca" in tudi daleč naokoli nobenega. Pa še zastonj ni treba nikomur pošiljati, ker ga nihče ne mara čitati.

Vso čast dam našemu društvenemu tajniku. Ko sem ga vprašal, če je dobil kakega "Amerikanskega Slovenca", mi je pritrdil in rekel, da ga je pričel čitati. To pa ga je ujezilo in papir je zvil ter ga vrgel v peč zato, da bi ga kdo drugi ne dobil in se tudi jezil.

Še nekaj, predno končam. Župniku Černetu je jako napoti Molekova resolucija. S tem se pokazuje pravega kapitalističnega hlapčona. Prej kot se vsi spodtičete ob Molekovi resoluciji, jo objavite v vašem listu, ali pa jo prečitajte na leci, ko bo polno ljudi v cerkvi. Ako to storite, sem prepričan, da se bo večina poslušalcev z resolucijo strinjala, če jo bo le razumela. Vi sami se zavedate, če bi kaj takega storili, bi se ljudstvo zvedelo in bi vam dalo brco.

(Dalje na 4. strani.)

Prva konvencija Hrvatske Bratske Zajednice

Sedež ostane v Pittsburghu. Velika debata o sedežu. Akcija konvencije proti "Radnikovemu" poročevalcu. Bilo mu je dovoljeno, da ostane.

(L. Beniger, poročevalec.)

Cleveland, O., 8. maja. (Brzojavna vest.) — Konvencija je odglasovala z 203 glasovi proti 155, da je sedež zajednice v Pittsburghu, Pa.

Cleveland, O., 7. maja. — Zelo važno vprašanje je prišlo na dnevni red, ko je konvencija prišla na točko, ki ima odločiti o bodočem sedežu H. B. Z. Po burnem argumentiranju in debatiranju glede mest se je pričelo poimensko glasovanje za štiri mesta: Pittsburgh, Chicago, Cleveland in Kansas City. Ker ni nobeno teh mest prejelo zadostno število glasov, gresta Pittsburgh in Chicago v ožje volitve, ker sta ti dve mesti prejeli največ glasov. Ker je pa že pozno, se nadaljuje z glasovanjem jutri.

Ko so prejeli delegatje včerajšnjo številko "Radnika" v roke, so opazili, da ni, po njih zatrdilu seveda, poročilo v omenjenem listu odgovarjalo resnici. Vsled tega so prinesli vprašanje na konvencijo. Po burnem in hrupnem debatiranju je pa zbornica odločila, da se poročevalcu dovoli sedež. Poročevalec "Radnika" je Lojen.

Druga bolj važna vprašanja so bila poročila raznih odborov. Vrhovni zdravnik zajednice dr. Grahek je podal svoje poročilo, v katerem omenja, da je glavni vzrok mortalitete med članstvom ALKOHOL, dalje tuberkuloza in rak.

Po končanih poročilih so bili čitani telegrami, med katerimi je tudi brzojavka gl. predsednika J. S. K. J. Zbašnika.

Na popoldanski seji je v imenu SND pozdravil konvencijo predsednik Doma, John Marn. Zbornica je osvojila predlog, da se pošljejo pozdravi predsedniku Združenih držav in pa governerju države Ohio. Z velikim navdušenjem je tudi delegacija odobrila predlog, da se pošlje pozdrav stavkarjem v Passaic, N. J., in pa večmilijonskim stavkarjem na Angleškem.

GENERALNA STAVKA PRODIRA DALJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

žo, niti ne ve, da bi kdo uradno ali neuradno sploh govoril o miru," izjavlja vodstvo unij. "Odgovornost za sedanjo resno situacijo leži docela na vladi. Govorjenje ministrskega predsednika, da unije napadajo ustavo, je fantazija. Unije niso v boju z ljudstvom, pač pa branijo rudarje, katere so napadli lastniki premoga."

Stavkovno gibanje se je pojavilo tudi v Svobodni Irski državi. Iz Dublina poročajo, da je osrednje vodstvo irskih delavskih unij sklenilo, da delavci ne bodo nakladali tovora za Anglijo, dokler so skupine stavkokazov v angleških pristaniščih.

KANADSKO DELAVSTVO BO POMAGALO TOVARIŠEM V BRITANIJI.

Washington, D. C. — (F. P.) V glavnem stanu Ameriške delavske federacije so prejeli obvestilo, da se kanadsko delavstvo pripravlja, da odpošlje pomoč stavkujočim delavcem v Veliki Britaniji.

Britsko delavstvo še ni poslalo klica za pomoč Ameriški delavski federaciji.

Chicago bo imelo l. 1950 5,749,000 prebivalcev.

Chicago. — Mestni statistik Frederick Rex je izračunal na podlagi sedanjega števila prebivalcev in dosedanjega povprečnega letnega narastka, da bo štelo Chicago leta 1950 natančno 5,749,354 prebivalcev. Leta 1930 bo po teh računih nad 4,203,00, a leta 1940 pa nad 4,977,00 prebivalcev. Omeniti treba, da je Rex pri svojih računih vzel za merilo še nekoliko manjše število letnega narastka, kakor je sedaj.

Chamorrov režim v Nikaragvi se maje

Proti diktatorju je izbruhnila vstaja.—Splošna sodba v Washingtonu je, da so dnevi Chamorrovega režima šteti.

Washington, D. C. — Iz Nikaragve so dospele v Washington informacije, ki pripovedujejo, da se mora reakcijonarni diktator Chamorro bojevati za svoje življenje. Njegov režim je v nevarnosti. Ta režim je Chamorro vzpostavil lani z vojaškim puntom proti postavno izvoljenemu in liberalnemu predsedniku. Podpredsednik Sacassa se zdaj nahaja kot ubežnik v Washingtonu. Brzojavil je liberalnim rebelom v Bluefieldu, da jim pošlje denarno pomoč in da je prepričan, da zmagajo. Bluefield se nahaja na atlantiškem obrežju republike.

Ameriška vlada ni priznala Chamorrovega režima, ker si je Chamorro prilastil oblast na nelegalen način. Ponesrečilo mu je v New Yorku prodati Nikaragvaško narodno banko in železnice, ker so nikaragvaški liberalci in delavske organizacije poslale svarilo v svet, da ne bodo priznali take kupčije z ukradeno narodno lastnino, ko spode diktatorja. Chamorro je zdaj razpisal pol milijona kontribucije na nikaragvaško lastnino, da oboroži svoje sile, s katerimi upa pregnati revolucijonarne sile v Bluefieldu. Chamorru je znano, ako bi razpisal kontribucijo na ameriško lastnino, tedaj bi prišel oster protest od strani ameriškega državnega departmenta.

V Nikaragvo je bila odposlana običajna ameriška bojna ladja, da v Bluefieldu opazuje razvoj revolucijonarnega gibanja in da ukrca ameriške državljane in jih obvaruje nevarnosti civilne vojne. V Washingtonu postoji mnenje, da Chamorro pade in njegove sile se razprše na vse strani, ker je nemogoče Chamorru dobiti denar za opremo in vzdrževanje svojih revolucijonarnih sil.

MATI IN HČI STA ZGORELI.

Cairo, Ill. — Mrs. Garland Linn in njena 13-letna hči Beulah sta zgoreli na svojem domu, dve milji zapadno od Jonesbora. Linn se je nahajal v hlevu, ko je pričelo goreti. Ko je zagledal ogenj, je bila hiša v plamenu. Tekel je svojcem na pomoč in se hudo opekel, ko je skušal rešiti svojo ženo in hčer.

Linn je izpovedal okrajnim uradnikom, da je šel mimo hiše, ko se je vračal od oranja. Mahnil je svoji ženi z roko v pozdrav, ko je gnal konje v hlev. Malo kasneje je slišal eksplozijo. Tekel je iz hleva gledat, kaj se je zgodilo, in zagledal je hišo v plamenu. Njegova žena je imela navado, da je s petrolejem zanetila ogenj. Po njegovem mnenju je petrolej eksplodiral in povzročil nezgodo.

Rojstva prekašajo smrt v Ameriki.

Prebivalstvo Združenih držav je doseglo svojo najvišjo stopnjo — 114,311.000. Vkljub temu pa je prebivalstvo naraslo leta 1925 za manj kot pa znaša povprečna mera narastka v zadnjih petih letih. Iz tega sklepa neki statistični urad, da se je sedaj končno ustalilo naraščanje prebivalstva.

Številke zadnjih šestnajstih let dokazujejo, da redni narastek prebivalstva ni odvisen od priseljevanja, temveč od vedno večjega števila rojstev nad številom smrti. V omenjeni dobi je bilo 41 milijonov rojstev, smrti pa približno 22 milijonov, torej 19 milijonov več rojstev kot smrti. Priseljenci so povišali prebivalstvo za približno 5 in pol milijona, tako da se je v zadnjih šestnajstih letih prebivalstvo Združenih držav povišalo za približno 24 milijonov. Iz prejšnjih številk je razvidno, da so k temu številu prispevali priseljenci samo malo več kot eno petino.

Dejstvo je sicer, da mera rojstev pada, in je v desetih letih padla s 26.2 na 23.3 na tisoč prebivalcev. Toda istočasno pa je padla tudi umrljivost, in sicer s 13.4 na 11.7.

Francozi spet mečejo bombe na Rifijance

Španske in francoske čete so začele znova razbijati si glave. 'Hrabri' letalci mečejo bombe na otroke in žene.

Rabat, Francoski Maroko. — V četrtek je bila prekinjena mirovna konferenca med Abdel Krimom na eni in Francozi ter Španci na drugi strani. V petek se je po partedenskem premirju zopet obnovilo bojevanje. Zgodaj v petek zjutraj so se dvignili francoski letalci ter poleteli nad važnejše rifijanske postojanke, ki so jih začeli obmetavati z bombami. Marsikatera bomba je padla na vasice, kjer ni vojaštva in ne utrdb, in te bombe so brez dvoma ubile marsikaterega otroka in ženo.

Francoske čete so skupno s španskimi četami začele prodirati proti Azib de Midarju. Francoskim četam poveljuje general Boichut, ki ima izdelan natančen kampanjski načrt. Francozi nameravajo uprizoriti velikopotezno ofenzivo, ampak najbrže si bodo samo obtolkli glave kakor vedno doslej. Abdel Krim si je tekom tritedenskega premirja prav dobro utrdil svoje postojanke. Poročila iz Pariza kažejo, da glede maroške kampanje ne vlada posebna sloga med špansko in fracosko vlado.

POPIVANJE NA HARVARDSKI UNIVERZI.

Boston, Mass. — V vsakem mestu, kjer se nahaja kak višji učni zavod, živi več ali manj takozvanih 'dijaških vdovic', ki bi jim dali lahko neko drugo bolj točno ime. Takih svečenic boginje Venere seveda ne manjka tudi na slavni harvardski univerzi.

Nedavno je neki policaj videl, kako sta se prizibali dve mladi in lepi mladenki iz neke hiše, v kateri stanujejo po večini visokošolci. Zibali in kolovratili križem kražem sta seveda radi tega, ker sta imeli pod — ne kapo, temveč — svojo pobjo frizuro precejšnjo zalogo likerskih duhov. Skratka, bili sta pijani kot čep. Policaj jih je lepo spremil na bližnjo postajo, kjer sta prespali mačka. Naslednjega dne sta pred sodnim stolom povedali, da so jih dijaki napojili in da se to ni zgodilo prvič in da je to že popolnoma udomačena navada. Ljubezniželjni študenti imajo najbrže več užitka, če so njih 'vdovice' v rožicah in radi tega malo bolj razposajene.

Sodnik Arthur P. Stone, kateremu sta omenjeni tičici predočili jako kričečo sliko dijaškega življenja, je izjavil, da bo natančno preiskal celo stvar. Pravi, da bo napravil konec sedanji navadi, da jemljejo študenti dekleta na svoja stanovanja, kjer pri polnih kozarcih uživajo razne sladkosti.

DAUGHERTY OBTOŽEN ZARADI KOVINSKIH KUPČIJ.

New York, N. Y. — Federalna veleporota je obtožila Harry M. Daughertyja s Thomas W. Millerjem, bivšim varuhom za tujezemsko lastnino, vred zločinske zarote v zvezi z American Metal kompanijo.

Obtožnica očita obtožencema zarotniško početje, ki je bilo izvršeno z namenom, da vlada ne dobi nepristranskega mnenja od Daughertyja in Millerja, kaj se naj izvrši s tujezemsko lastnino.

DELAVSTVO SE BOJUJE PROTI BIGOTSTVU.

Urbana, Ill. — Konference na illinoiski univerzi za poduk in izobrazbo se je udeležil tudi John H. Walker, predsednik Illinoiske državne delavske federacije. V svojem govoru je naglašal, da se delavstvo bojuje proti tercijalstvu in bigotstvu, ignoranci in predsodkom.

Tornado v Oklahomi.

Okmulgee, Okla. — V petek je divjal v vzhodnem delu hud tornado, ki je napravil veliko škodo na svoji kakih sto milj dolgi poti. Dvoje oseb je bilo ubitih in kakih dvanajst ranjenih.

Cerkvene vesti

Sodišče je prepovedalo ljubimkanje Kristovemu namestniku.

Monroe, Mich. — Da duhovniki kot Kristovi namestniki po svoji najboljši moči spolnujejo tisto zapoved o ljubezni do bližnjega, je znana stvar. Seveda je tisti bližnji vedno v kiklji. Katoliški duhovniki kažejo ljubezen s tem, da imajo v svojih farovžih vedno kuharice — le redko se sliši, da ima kak fajmošter kuharja ali da pečlari — a katoliški menihi imajo pogosto v bližini kak nunski samostan ali pa vsaj šolske sestre.

Protestantski, baptistovski in drugi svečeniki raznih drugih ver imajo po večini svoje boljše polovice, kar pa jih ne moti, da ne bi včasi vrgli svojih oči po drugih zastopnicah nežnega spola. Nedavno je bilo poročano o nekem armadnem kaplanu, ki je bil oklofutan, ker se je kar sam postavil za moža neke poročene ženske. Sedaj pa je moralo sodišče poseči v ljubezen, ki jo skazuje, oziroma skuša skazovati neki drug duhovnik.

Sodnik Jesse H. Root s tukajšnjega okrožnega sodišča je na zahtevo mrs. Ive M. Bryan izdal sodnijsko prepoved, ki prepoveduje, da bi častiti Kristov namestnik rev. William R. Curtiss, pastor tukajšnje baptistovske cerkve, še nadalje vsiljeval imenovani svojo ljubezen bodisi na cesti ali pa na domu.

Rev. Curtiss priznava, da je bil večkrat pri njej, tudi je govoril o ljubezni ter namignil o pobegu, ampak — pravi ta čedni pastir — to je bilo vse skupaj samo nedolžna šala. Hm, precej dobra šala, da!

Pastor kot sukalec noža.

Chicago. — Duhovniki znajo biti tudi nasilni, kar je dokazal te dni rev G. A. Long, pastor Ebenezerjeve cerkve v Evanstonu. Ko se je skregal z nekim svojim faranom, je potegnil iz žepa nož ter mahal z njim pred nosom prestrašenega farana. Obsojen je bil na globo $1 ter stroške. Mimogrede lahko omenimo, da je rev. Long zamorske krvi.

PETDESET KLUBOV V NEW YORKU ZAPRTIH.

New York, N. Y. — Federalni javni tožitelj Buckner je priredil gonjo na petdeset klubov, ki so služili za ščit pri točenju opojnih pijač.

Dva taka kluba so odkrili v trgu Greenwichu, kamor so hodili piesat in pit ljudje, ki so imeli precej drobiža pod palcem.

Ti klubi so zdaj zaprti. Buckner je v enem letu dal zapreti blizo šest sto prostorov, v katerih so točili in prodajali opojne pijače, kakor da ni prohibicije v Ameriki.

Delavske dividende.

Chicago. — Železniški delavec Fred La Chance je umrl na poškodbah, ki jih je zadobil pri izvršenju svoje službe na tovornem kolodvoru Northwestern železnice.

Koliko se porabi filmov?

Francoz Louise Clement je izračunal, da se porabi letno 425 milijonov metrov filma. Samo v Ameriki ga porabijo letno 250 milijonov metrov, kar je 60 odst. od 425 milijonov.

ŠTIRI KAZNJENCI SO SE POSLOVILI OD MARYLANDSKE JEČE BREZ SLOVESA.

Baltimore, Md. — Štirje kaznjenci so zgodaj zjutraj prepilili železno omrežje na oknih marylandske ječe in ubežali. Pri begu so se poslužili vrvi, ki so jo sami spletli iz odeje. Enega ubežnikov so ujeli že po dveh urah na domu njegove sestre.

PONOČNO DELO NA POŠTI JE NAPORNO.

Washington, D. C. — Unija za poštne uslužbence je dne 4. maja nastopila pred kongresnim odsekom za poštne zadeve in zavzela stališče, da se delavne ure za poštne uslužbence, ki delajo ponoči, skrajšajo, ali pa poviša mezda.

Trdno spanje.

Oregon, Wis. — T. H. Hollibush se je s par člani svoje družine peljal po državni cesti v avtomobilu, ko ga je ustavil neki policaj, ter ga vprašal, zakaj ima človeško 'prtljago' nepričvrščeno kar zunaj na stopnici. Hollibush je ves začuden pogledal na desko pred vratmi avtomobila ter zagledal par mesecev starega dečka, o katerem je bil prepričan, da spi doma. Dečko je zlezel neopaženo na avtomobil ter tako trdno zaspal, da ga ni zbudilo niti drmanje avtomobila, ki je prevozil 4 milje, predno je bila odkrita njegova navzočnost.

Starka zapustila 119 potomcev.

Devils Lake, N. D. — Tu je umrla najstarejša žena Ramsey okraja, mrs. Bertha Keena, stara 96 let. Zapušča 48 vnukov, 60 pravnukov in dva prapravnuka.

Živalska procesija

Miš.

Miš je domača žival. Udomačila se je kar sama. Tudi o miših vedno govorimo v ženskem spolu, čeprav je ugotovljena reč, da je moških miši ravno toliko kot ženskih. To so dognali učenjaki, ki so preučevali in še preučujejo miši. Edina druga beseda, ki jo tudi rabimo za to malo domačo živalico, je miška, ali kvečjemu tudi mišca. Pri mišci vsekakor lahko pridemo v zagato, kajti miška pravijo ponekod tudi drobnim in srčkanim punčkam. Priporočljivo je torej, da vsikdar rečemo le miš ali miška, pa naj bo ista moškega ali ženskega spola. Miš ima svetle oči, ki se svetijo veliko bolj, kadar se ji posreči priti v moko. Zato pravimo, da gleda kot miš iz moke. Miš ima prilično dolg, tanek in neporaščen repek. V špičastem gobčku ima par dolgih in trpežnih zob, da z njimi lahko pregloda tudi najbolj fino omaro iz orehovega lesa, če je v nji kaj slanine. Poleg slanine in sira se miši tudi ne ustavlja meso, kruh, moka in korenje. Miš vedno same gloda; posebno ponoči ji lepo hrustajo zobje, kaj ima vsaj to dobro stran, da drgnjenje zbudi človeka in se mu ni treba bati, da bi radi spanja zamudil delo. Mačka je velika prijateljica vseh miši, a miši ji utečejo, če le morejo. Miši so tako vesele, da plešejo, če mačke ni doma. Razuma pa miš nima veliko, zato mora neopreznost drago plačati z življenjem, ko gre v mišnico po slanino. O porodni kontroli miš nima pojma, ker parkrat na leto skoti kar po osem, deset in celo ducat mladih mišk. Domača miš se razlikuje od poljske po svojem gobčku, ki je nekoliko krajši. Tudi meso poljske miške ni tako vžitno — za mačke — kakor meso domače. To je umevno, ker se mora poljska miš zadovoljiti s samim korenjem in krompirjem, dočim se domača miška velikokrat masti na švicarskem siru in Armurjevi slanini.

Med dušami.

Prva duša: Oh, vse moje lepe sanje o svetem Petru so minile.

Druga duša: Pojdi, no!

Prva: Ko sem prišla pred zlata nebeška vrata, je zaklel nad mano.

Druga: Kaj?

Prva: Pojdi k vragom v pekel, je rekel.

Vesti iz Jugoslavije

Martin v Lurd, Martin iz Lurda.

Okrog 150 romarjev je odšlo pred nedavnim iz Slovenije v Lurd, med njimi približno tretjina duhovnikov. Vrnili so se prejšnji teden.

Ko so jo primahali sem gor čez, se pač niso zavedali, da imajo tudi oni nekoliko tiste naloge, ki jih izpolnjujejo n. pr. internacijonalne sportne reprezentance. Inozemstvo nas sodi po vzorcih, katere jim pošiljamo na ogled. Lani smo poslali par poučnih ekspedicij v Francijo, sportnih v Italijo, — posebno veseli nismo bili nad vestmi in govoricami, ki so se pozneje nekolikokrat širile. Zato je treba pohvalno ugotoviti, da n. pr. svetoletni rimski romarji niso dali povoda za takšne pritožbe. Sedanji lurški romarji pa so bili zopet manj pazljivi. Res sicer niso napravili nobenega večjega škandala, niso jurišali in oplenili bufetov, briskirali sprejemnih deputacij, niso se pijani valjali itd., — pa vendar so bili dovolj nerodni, da so se obmejni laški organi vzgledovali nad njimi in imeli povoda dovolj za slabe šale nad neokretnostjo ljudi, katerim pravi "trieštin", da so "lugheri". Veselost je vzbudil poziv nekega župnika voditelja ekspedicije: "Presvetli, bagaža je že gori, stopite kar še vi gor!" (Vsi romarji so bili takrat že v vagonih). Še večja je bila veselost, ko se je pričelo vneto in dolgotrajno iskanje izgubljene škofove marele.

To vse je le nedolžen "hec". Neprijetneje pa je, da so pred odhodom vlaka romarji vprizorili bombardement postojnske postaje ter zmetali na njen peron okrog 80 praznih vinskih steklenic. Financarji, karabinjerji, miličniki in železničarji so pobirali razbito steklo, upravičeno nevoljni. Kakor da je peron najpripravnejši kraj za črepinje, in kakor da imamo res v Jugoslaviji ali vsaj v Sloveniji takšne navade. Edino, kar je imponiralo Lahom, in kar veljaj za olajšujočo okolnost, je to, da so naši romarji pili samo "ta boljšiga", kar so financarji ugotavljali iz napisov laških firm na odmetanih steklenicah.

V ostalem so Lahi bili nezaupljivi. Videli so pri romarjih mnogo steklenic lurške vode, o kateri so pa nejeverniki domnevali, da se je nad njo že ponovil čudež iz Kane. Ali se je obmejna financa v tem prepričala, nam ni znano, in ravno tako ne, da li bo lurška voda pomagala tudi proti davkom, ali pa učinkuje le interno. — M. A. C.

Grozen umor v Hodišah. Kakor poroča "Koroški Slovenec", se je te dni v Dobaju pri Tribnikovih zgodil grozen umor. V družini je nastal prepir, pri katerem je bil zaboden v trebuh edini sin Ignacij, ki je imel letos prevzeti gospodarstvo. Orožniki so našli v hiši na več mestih sledove krvi. Tudi starejša sestra je imela na hrbtu rano, prizadejano z nožem. Zato so orožniki mater in obe sestri odgnali v Celovec v preiskovalni zapor.

Tragična smrt mladenke. Na Ptujski gori se je pripetila 17. aprila vsled neprevidnega ravnanja z orožjem grozna nesreča. Tamkajšnji posestnik in pasijoniran lovec J. Škrilc je čistil svojo lovsko puško v veži. V trenotku, ko je njegova dvajsetletna hčerka stopila v vežo, se je nenadoma sprožila puška in krogla je deklico zadela v prsa. Deklica se je zgrudila na tla in kmalu nato umrla vsled izkrvavitve. Tragični slučaj je vzbudil v tamkajšnji okolici splošno sožalje.

Požar v Račah. V noči od 12. na 13. aprila je ob 11. uri izbruhnil pri posestniku Jož. Pipenpaherju požar. Na mah je bilo veliko gospodarsko poslopje celo v plamenu. Velika nevarnost je obstojala, da se vname sosedno s slamo krito poslopje in pa tik pogorelega poslopja stoječe kopice slame posestnika Pulkota. Rački gasilci so neumorno, hitro in spretno delali in sicer z ročno in parno brizgalno, ki je ponovno pokazala, kako prepotrebana je za ta okraj. Le resničnovestnim in vztrajnim gasilcem se je zahvaliti, da ni prišlo do večje katastrofe, ker je bila na desni strani pogorišča ogrožena cela vrsta s slamo kritih hiš.

Zakaj so morali trboveljski rudarji na cesto.

V zadnjih korupcijskih aferah so listi in posamezni politični veljaki iznesli interesantna odkritja, ki postavljajo v najogabnejšo luč odlične veličine. Pri teh aferah so odkrili tudi nečedna početja Trboveljske premogokopne družbe. Družba si je nagromadila ogromno premoženja, takoj, ko se je Slavenski banki posrečilo izmuzniti družbo izpod državne kontrole. Dokler je bila družba pod državno kontrolo in jo je vezala pogodba z ravnateljem tvrdke Laenger v Belgradu, je stal vagon premoga na pr. 2200 Din. Ko je pa s pomočjo Slavenske banke dobil Rade Pašić v roke 4.500 akcij v znesku 4 milijone dinarjev, je cena premoga poskočila na 4000 Din pri vagonu.

Torej tako! Slavenska banka in Trboveljska družba sta šli na roko Rade Pašiću, mu dali na razpolago milijone, dočim je rudarsko delavstvo poginjalo v rovih in konzument moral drago plačevati premog. Pa še ni bilo dovolj TPD. Reducirala je delavstvo, mu hotela zvišati delovni čas, da bi se bogastvo še hitreje in obširneje stekalo v nenasitne žepe raznih veličin. Torej toliko je TPD za življenje rudarjev in tako mnogo ji je za Radeta, da žrtvujejo vse, da celo sama podpira očetovsko Radeta Saj je baje s podpisom potrdil to dejstvo bivši ravnatelj Slavenske banke sam.

Nič ni čudnega, če se ogorčena in poštena javnost razburja, nič ni čudnega, če prihajajo od večjih strani glasovi, da se naj ugotovi, na kakšen način so se Trbovlje osvobodile državne kontrole in da se naj denar rekvirira v korist državne blagajne. Prihajajo celo glasovi in nasveti, da se naj zahteva od TPD izpisek delničarjev in število delnic.

Delavstvo hira in strada na cestah, kolikor ga je pa še ostalo pri delu, je slabo plačano in mora za slabo plačo ubijati svoje poslednje sile, samo, da se mogotci morejo okoristiti z žulji delavskih rok.

Upajmo, da bodo preiskave prodrle v vse skrivnosti in v umazanosti različnih družb. Toda krivice, ki so se zgodile delavstvu, pa tudi te preiskave ne bodo mogle popraviti, družbe jih pa ne bodo hotele. In delavstvo naj trpi še naprej?

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.20.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ROBERT OWEN

(Socialno politična knjižnica je lansko leto izdala v Ljubljani prvo knjižico z zanimivo vsebino "Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma." V nji so opisani življenjepisi in boji prvih predhodnikov socializma od Roberta Owena do Mihajla Aleksandroviča Bakunina. Priobčili bomo spise o teh zgodovinskih možeh tudi na tej strani našega lista. Ako pa si kdo hoče nabaviti knjižico, jo dobi pri upravništvu Proletarca, 3639 W. 26th St., ali pa v Zadružni založbi v Ljubljani.)

V zgodovini utopičnega socijalizma in komunizma je Anglež Robert Owen zelo markantna osebnost. Kakor skoro vsi socijalni utopisti, tako je tudi on hotel svoje ideje o preureditvi človeške družbe praktično preizkusiti. Ta nagon je za vse socijalistične in komunistične utopiste karakterističen, za Owena pa še prav posebno, kajti imel je izredno veliko smisla za praktično udejstvovanje, lastnost, ki je izrazila zlasti pri angleškem narodu. Na znotraj in na ven, po svojih lastnostih, po svoji miselnosti, v teoriji in v praksi, je bil stvaren realist, brez sentimentalnosti. Rojen 14. maja 1771 v Newtonu na Angleškem, je že z devetindvajsetimi leti stal na čelu velike predilnice v New Lanarku, ki je zaposljevala 2000 do 2500 oseb. Bil je povsem sin svoje dobe, zato je tudi on, samouk, sledil materijalistični in humanistični filozofiji XVIII. stoletja. Gledal je torej na človeka kot produkt družabnih razmer, v katerih živi. Če so ljudje slabi in krivični, je temu kriv slab in krivičen družabni red. Svetovje je imel za velik laboratorij, kjer je vse le kemična spojina. Kot voditelj velike predilnice je začel tkati tudi svoje socijalno reformne načrte, ki jih je takoj tudi praktično začel izvrševati. Njegovo vrhovno načelo je bilo, da pametna vzgoja in ugodne gmotne razmere morajo ljudi napraviti dobre in plemenite. Delavstvo njegove tovarne je bilo na precej nizki kulturni stopnji in je videlo v njem predvsem svojega gospodarja. Zato mu početka ni zaupalo in Owen je moral premagati v tem pogledu polno družabnih in verskih predsodkov. Premagal jih je in v dolgih dvanajstih letih je svoje delavce precej preobrazil. Njegovi delavci niso več stanovali v flovnatih kočah in umazanih sobah, v katerih se je natrpalo do dvajset, pa tudi več mladih in starih ljudi. Imeli so marveč lične hišice z malimi vrtički, ki so jih v svojem prostem času sami obdelovali in gojili. V ta namen je bilo seveda treba znatno skrčiti njihov delovni čas. Prav znatno se je omejilo tudi otroško delo, plače delavstva pa so se zvišale v toliko, v kolikor je to dopuščala konkurenčna zmožnost njihovih tovarniških izdelkov. Vzpostavil je prvo aprovizacijo ter organiziral nakup živil v velikem za svoje delavstvo. V tem pogledu je bil torej prvi konzumar ter začetnik delavskega zadružništva vobče. Nanovo je uvedel tudi praktično socijalno skrbstvo s tem, da je pomagal invalidom in onemoglim. S temi praktičnimi reformami je dosegel, da so delavci opustili krčme in žganjetoče ter se posvetili domu in rodbini. Tudi v tovarno samo je uvedel red in izdelal pravilnik, po katerem so se morali ravnati vsi. Naslonil ga je na načelo, da zamudniki in lenuhi zaslužijo kazen, pridni in točni delavci pa nagrado.

Čas, v katerem je Owen uresničeval svoje socijalne reforme v tovarni, je bil za Angleško sploh, za njeno industrijo pa še posebno težaven. Tedaj je v Evropi gospodaril Napoleon, kakor je hotel sam. Borba med njim in angleško politiko je postajala vedno srditejša. Angleški državniki so vedno znova snovali državne koalicije, naperjene proti veliki politični sili Napoleonovi. Ta je končno proglasil nad Angleško takozvano "kontinentalno zaporo", ki jo je morala priznati in strogo izvajati vsaka država, ki je bila zvezana s Francosko. Ta veliki bojkot sicer ni mogel uničiti vsega angleškega gospodarstva, ki ga je ščitilo zmagovito pomorsko brodovje, vendar pa zapora ni ostala brez škodljivih posledic za angleško zunanjo trgovino in njeno, tedaj še mlado industrijo. Kljub vsem težavam dolgotrajne vojne dobe pa je izvršil Owen v svoji tovarni velike socijalne reforme. Njegova tovarna je postala ena sama velika družina, v kateri so se zbližali interesi podjetja in uslužbenstva. Idejno so Owenove socijalne reforme vodile v socijalni solidarizem v prvi stopnji, v drugi pa naravnost v komunizem.

V letih 1812—1813 je izdal Owen o svojih socijalnih idejah in njih praktični preizkušnji štiri spise. V njih je dokazoval, da je človek plod razmer, v katerih živi. Ne zanikava sicer prirojenih in podedovanih svojstev, trdi pa, da so le podrejenega pomena. Vse navade in vsa čustva je človeku mogoče privzgojiti. Nagoni ne stoje pod voljo posameznika. Zveza človeka z zemljo je naturna; zato je velikega pomena, da se more ž njenim obdelovanjem pečati kar največ ljudi. Ob pravem ravnanju je mogoče vsakega človeka pripraviti do tega, da bo več pridelal kot za sebe potrebuje, ako ima le dovolj zemljišča. Kultura nam je dala dovolj takšnih sredstev, s pomočjo katerih je mogoče doseči za vse prebivalstvo položaj, ki bo vreden življenja. Zaradi tega nista potrebna greh in beda kot sredstvo, da bi se omejilo pomnoževanje prebivalstva. Na temelju teh načel lahko vsaka socijalna skupina, ako se uporabijo njenim lastnostim in potrebam primerno, postane srečna, brez bede in greha. Sedanja družabna uredba pa tega ne more doseči, ker so načela, na katerih sloni, zmotna. Socijalni preobrat je lahko miren, ker ga je mogoče izvršiti sporazumno z vsemi, ne da bi kdorkoli pri tem kaj trpel ali pa bil pahnjen celo v nesrečo.

Ta načela, ki jih je v navedenih spisih razložil in branil, in pa veliki praktični uspehi, ki jih je bil dosegel v svoji tovarni, so razširili slavo njegovega imena. Naraščalo je zanimanje za njegovo tovarno v New Lanarku zaradi socijalnega miru, ki je zavladal v njej.

(Dalje prihodnjič.)

TINICA

Spisal Ivan Cankar.

Ko je okreval od težke in grde bolezni, je ubežal preteklosti. Skril se je v neznano predmestje, kjer je živel kakor puščavnik. Izbica, ki si jo je bil najel, je bila pač skromna in tesna, ali bila je prijazna, svetlo pobeljena in pohištvo ga ni oviralo, kadar se je izprehajal. Skozi okno je videl človek daleč preko črnih in rdečih streh, preko umazanih dvorišč in opranih vrtov.

Tako se je udomačil in je bil vesel sebe in svojega novega življenja. Nič več ni bilo skrbi, svež je bil in zdrav, kakor da bi se bil po prečuti noči, po obilnem in nelepem uživanju izkopal v mrzli vodi.

Spomlad je bila in vsak dan — v tistih čudojasnih svetlobe polnih dneh — je praznoval svoje vstajenje. In nebesa sama so ga blagoslovila. Odprle so se namreč duri in v sobo je prišla Tinica in mu je prinesla na krožniku kos kolača. Začudil se je ves in se razveselil neizmerno.

Tinica je imela takrat dvanajst let; njen obraz je bil še čisto otroški, oči so sijale, Bog vedi, kakor sama Velika noč in ustnice so bile rdeče, sladkosti polne. Glava je klonila malo nazaj, tako težka je bila kita plavih las. Držala je v roki krožnik in se je smehljala, njemu pa se je zdelo da je zadišalo vsenaokoli po pomarančah in po spomladi.

Darovala mu je mati, dobra ženska, kos rumenega kolača, pečenega Tinici za god, in on se je poklonil Tinici in se je zahvalil. Že so se zaprle duri, on pa je stal sredi izbe in je držal v roki krožnik in se je smehljal — z njenih ustnic se je bil preselil smehljaj na njegove, prav tako nedolžen in vesel je bil.

Nebesa so blagoslovila njegovo vstajenje. Darovala so mu dom, kamor se je vračal s čistim hrepenenjem, kadar je bil ostavil predmestje z veselo razmišljenimi koraki ter blodil zunaj, kjer so se že svetili od daleč travniki pod velikim solnčnim nebom. Truden in skesan, še trepetajoč in plašen od sramu, se je bil napotil v lepše življenje, ki mu ni poznal cilja. Samo drugam, kamorkoli. Ali zdaj je hodil naravnost, svetla pot se je odprla pred njim in ni se bal, da bi zašel.

Kakor se je spremenil sam, tako se je spremenil tudi umetnik v njem. Njegove misli so bile drugačne, njegove sanje in njegove oči. Tako so se barve drugače svetile, pele so združene drugačno pesem in celo črte so govorile drugače. Delal je mirno, s tihim veseljem v srcu, nič več ni dvomil nad seboj. Tudi se ni žalostil, ker ni mogel doseči lepote, ki so jo videle oči in ki jo je čutilo srce še jasneje; vedel je, da je ne doseže nikoli, in vesel je bil, če se je svetil na platnu en sam žarek, en sam nežen odsev resničnega življenja, ki ga je ustvarila njegova čista ljubezen pred njegovimi očmi.

Vedel je, kako velika in lepa je njegova naloga; zato se je ni lotil lahkomiselno. Najprej je narisal Tinico z ogljem. Samo obraz. In vse črte so bile iste, prav tako jasno so gledale velike oči, prav tako tihonedolžno so se smehljale ustnice. Ali vendar je bil tuj obraz, malo podoben Tinici, ki je sedela ob steni na visokem stolu, roke v naročju, skoro čisto nič podoben tistemu obrazu, ki je bil v njegovem srcu in ki ga je gledal, koderkoli je hodil.

Ali veselja mu ni obsenčilo, hvaležen je bil tistemu komaj vidnemu, nestalnemu žarku, ki je trepetal na podobi; vesel je bil lepe dolge poti, ki je bila še pred njim.

Zmerom večji je bil njegov pogum in zmerom bolj se je bližal resnični lepoti. Slikal je Tinico v profilu. Čudovita fina črta se je skoro spajala z zrakom. Ustnice so bile nekoliko odprte, glava je klonila malo nazaj — ista Tinica je bila, ki se mu je bila prikazala prvikrat. In ko je odložil čopič in je pogledal na platno, je videl, da še ni bila ista Tinica. Pretrde so bile črte, preneokretne, barve so bile preglasne. Ali na ustnicah se je treslo, v očeh se je svetilo blaženstvo tistega blagoslovljenega trenotka.

To je bila Tinica v profilu.

Nato je slikal Tinico, ko je imela pisano ruto na glavi in je gledala naravnost. Nikoli in nikjer na svetu ni bilo takih oči — veliko čisto zrcalo in v zrcalu romantično življenje, čudopisan svet, lepi vitezi v bleščečih oblekah, solnčne pokrajine in razsežni parki, mlada, komaj zavedna ljubezen, vzcvetela že v marcu, še izpod snega, neokretni, željnoboječi poljubi . . . To je bila Tinica v pisani ruti.

Nato je oblekla Tinica rdečo bluzo in je ogrnila glavo z rdečim šalom, malo zadaj, ob desni, pa je zelenel rožmarin. Mehka, trepetajoča boja, ki je padala na obraz, na oči od rute in šala, veseli kontrast med to solnčnorazposajeno rdečo pesmijo in tihim zelenim rožmarinom je skoro že razodeval, pač še jecljaje, šele polrazumljivo, tisto mlado ljubezen, vzcvetelo v marcu, ki je je bila izba polna, zato ker je bilo premajhno njegovo srce, da bi jo obseglo. Že se je skoro spajal v eno umetnik in človek.

Ali ni se ustavil; dolga in lepa je bila pot pred njim in hodil je hitro. Spoznal je, da je bilo povsod njegovo srce — ne samo na njenem obrazu, v njenih velikih očeh, na smehljajočih ustnicah. Ista mlada lepota, mlada ljubezen je bila povsod, v njenem glasu, v njenih kretnjah, v gubah njene obleke, na njenih belih drobnih rokah, na njenem belem vratu, ki se je zasvetil včasi, kadar je nagnila glavo in se je odpel zgornji gumb na bluzi. Tako je slikal njene roke in glej, živeli so drobni beli prsti kakor bitja zase. Odpel je zgornji gumb na bluzi in Tinica je položila glavo na blazinico in je slonela mirno; zatisnila je trepalnice, ali svetilo se je smehljaje in vprašujoče izza temnih vejic in tudi smehljajoče rdeče ustnice so povpraševale. Slikal jo je in ko se je ozrl na platno, se je ozrlo tudi nanj s platna, izza temnih vejic in on se je stresel, kakor da bi se bil domislil nečesa strašnega iz polpozabljene preteklosti. Pogledal je na zofo z dolgim, prestrašenim pogledom; slonela je Tinica, gledala nanj izza temnih vejic smehljaje in vprašujoče; v enem samem trenotku so mu upadla lica, zarezale so se od oči do ustnic grde gube.

"Idi, Tinica, dovolj je!"

Odprla je oči in se je začudila. Malomarno kakor prej je visela ob zofi drobna bela roka.

In on se je bližal z nerodnimi, težkimi koraki, z nerodno in težko roko se je dotaknil njenih belih prstov in se je sklonil in jo poljubil na ustnice. Suhe in žareče so bile njegove ustnice.

Vstal je, zibalo se mu je motno pred očmi.

"Idi, Tinica, dovolj je!"

(Dalje prihodnjič.)

ODGOVORI ZGRAŽANJA NA FRANČIŠKANSKO REKLAMO.

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Odgovor iz Sheboygana, Wisconsin—piše br. Frank Jelenc: Ker neče biti konca cirkularjem od "Amerikanskega Slovenca" in me prosijo za odgovor, jim bom povedal svoje mnenje.

Da pri nas ni zanimanja za vaše cirkularje, je vzrok, ker so članstvu prav dobro znane koristi, katere ima delavec od klerikalnega časopisja. Nam je vaš kongres zaupotako deveta briga kakor vašemu kongresu dušni in telesni blagor ubogega delavca. Znano nam je, da rimska hierarhija vedno vprizarja svoje ceremonije z velikim pompom, pri katerih z zlatimi oblačili pokriva svoje temne zamene. In koliko imamo delavci koristi od njih?

Glede kongresnikov, ali kakor pravite, naših rodnih bratov iz stare domovine, pa vemo, da si niso prislužili vsote za vozni list s koristnim delom, kakor smo si ga mogli delavci. Zadošča nam, da vemo o "rodnem bratu" Bonaventuri Jegliču, da je v letu 1914 v sijajnem spremstvu drugih "rodnih bratov" svojih korarjev in druge duhovščine pred cerkvijo sv. Miklavža v Ljubljani z najsvetejšim v rokah blagoslavljal morilno orožje v rokah kranjskih Janezov. Z navdušeno besedo je pomagal pognati cvet naše rodne grude v mučeniško smrt in to za par kronanih trotov. Ali je prevzvišeni pozabil in zatajil božje zapovedi, ki se glase: Ne ubijaj! Ljubi svojega bližnjega! itd.? Da se za take pijavke delavstvo ne more navduševati, je umevno.

Z razpravami glede mišljenja in verskega prepričanja, katere prinaša naš list, se pa popolnoma strinjam, ker niso samo koristne, temveč tudi potrebne in bi jih moral čitati vsakdo, kdor že lahko misli s svojimi lastnimi možgani.

Da nam je znana samo ena stran, pa nikakor ni pravilno. Če vam povem zase, da sem bil ministrant dve leti v cerkvi sv. Miklavža v Ljubljani, kjer sem prejel marsikako zaušnico od blagoslovljene roke takratnega kapelana M. Marka, ako sem prosil za trdo prislužen groš, ko sem klečal pol ure na mrzlem kamnu in mu pri maši stregel, mislim, da je dovolj, da vem obe strani. Taki spomini ostanejo. Res, nisem imel priložnosti študirati na univerzah, študiral pa sem in še študiram šolo vsakdanjega življenja. Z vnemo sem poslušal razne govornike v cerkvi ali pa po dvoranah. Sam sem potem sodil, kdo ima prav. Spoznal sem, da duhovščini služi vera samo za to, da slepi ljudi, tako da jih vsake vrste paraziti lahko izkoriščajo.

Delavstvo še ni pozabilo, kakšno izdajalsko vlogo je igral slovenski nunec ob času stavke rudarjev v Calumetu, Mich. Od družbe je bil podkupljen, da je delal na vso moč, samo da bi pomagal zlomiti stavko in pognati delavce nazaj v staro sužnost. Ob času stavke usnjarjev v Kenoshi, Wis., sem čul poljskega popa govoriti, da je volja božja, ker so kože drage in naj ljudje za božjo voljo gredo delat, kajti gospod ne more več plačati. In Poljaki so šli na delo, njih katoliški pop pa je spravil Judeževe groše. Takih početij bi lahko veliko navedel.

Ljudje takega kalibra, izdajalci delovnega ljudstva, bodo obdržavali kongres. Da, o ko bi mogli še dalje obdržati ljudstvo v temi! Živo čutijo, kako se ljudstvo dramí. Toda duh časa bo pometel s njimi.

Kar se pa tiče njih veleuma in učenjaka rev. Trunka, pa je moja skromna sodba, da so njegovi članki kakor blažev žegen. Koristi nič, škode ne. Jaz pa se držim nauka mojega očeta, ki mi je rekel:

"Sinko, čuvaj se konja od zadaj, ženske od spredaj, popa pa okrog in okrog."

Prošnji, naj prečitam vaše pismo na društveni seji, pa nikakor ne morem ustreči. S. N. P. J. je bila ustanovljena za to, da se narod otrese farške nadvlade, katera je takrat gospodarila po obstoječih jednotah. In S. N. P. J. je v rokah svobodomiselnih delavcev. Kot taka je rastla in napredovala do današnje višine. Vas je strah, zato pa sedaj hodite okoli nas, da bi dobili kontrolo nad nami. Toda vedite, da mi stojimo trdno in da bomo korakali po začrtani poti naprej do zmage v boju proti črnemu klerikalizmu in njegovemu bratcu—kapitalizmu.

Iz Rentona nam br. Anton Chafer prispeva sledeči odgovor:

Na delavski praznik prvi maj mi je prišel v roke "Amerikanski Slovenec", ki je bil izdan dne 28. aprila. Na prvi pogled sem videl, da je to klerikalno glasilo. Videl sem tudi sliko Černeta. Napadel je z vso silo našo jednoto, kar je pač umevno, saj dela nima drugega in močan je. Ampak člani S. N. P. J. se tega človeka ne boje. Čimbolj bodo kristolovci napadali našo jednoto, toliko bolj bo napredovala.

Černe se naj ne briga za našo jednoto. Briga naj se za maše in spovedi. Mi tudi spovedi več ne rabimo, ker spovejo nas naše ženice. Briga naj se tudi za svojo kuharico, da mu bo kaj dobrega skuhala, če ni pečlar. Gospod naj se briga za katoliško jednoto, da ne bodo tako klaverno životarili. Nas je dovolj, ki se brigamo, da bo naša S. N. P. J. mogočno rastla še v bodoče. Mi ne bomo članov katoliške jednote izkoriščali, kakor hoče Černe našo. Vzroki njegovih napadov so nam dobro znani.

Lanako leto je prišel v našo naselbino duhovnik, ki je bogove prodajal. Boga nismo hoteli kupiti, pa nas je vprašal, katerega naroda smo, da boga odklanjamo. Ko smo povedali, da smo Slovenci, je rekel, da mi živimo kot psi in mački. Torej samo tisti, ki kupi lipovega ali porcelanastega boga, živi po človeško.

Delavci dobro vemo, kako živimo. Naše življenje je pošteno, zato ne rabimo misijonarjev in prerokov. Da je naše življenje bednejše od pasjega ali mačjega tudi vemo. Globoko doli pod zemljo, v temi in vlagi se moramo mučiti, da živimo, pri tem pa nikoli ne vemo, če nas zvečer mrtve ne prinesejo na površje. Mačke in psi—in tudi delomrzni Černe — pa so lepo na površju zemlje in se grejejo na solncu.

Tudi to vemo, da ameriška industrija lahko obratuje brez duhovnikov in brez njih lipovih bogov, dočim brez nas ne more obratovati.

Napredni slovenski delavci, pojdimo vsi v boj za našo S. N. P. J.! Vsi na agitacijo za njeno razširjenje in za širjenje socialističnih in svobodomiselnih idej med slovenskim delavstvom v Ameriki.

Collinwood, Ohio. — Černeta in vso njegovo gardo strašno peče napredek S. N. P. J. Iz same nevoščljivosti je napisal toliko štrene v stavkokaškem nikolidnevniku. Molekova resolucija mu hoče kar glavo raznesti. Dnevnik Prosveta ima izgubo, vpije Černe. Sami rdečkarji in rdeči socialisti to delajo. Rdečkarji smešijo vero, cerkev in njene duhovnike. Gotovo take duhovnike kakor je Černe, Trunk, Zakrajšek in tako naprej.

Pravi: Sfanatizirani rdečkarji, kdo vam je dal to oblast! Rdeči kozli vladajo S. N. P. J.

Jaz častitam na uspehih, ki jih ima organizacija z Molekovo resolucijo, ker vem, da ima Molek več v glavi, kakor deset Černetov. Da bi bilo le dosti takih Molekov. Pač lep gentleman mora biti ta Černe, ki prihaja s toliko kopico nesramnih napadov; s psovanjem prične in začne svoj "članek". To je dokaz, kako strašna ignoranca vlada v glavi tega duhovnika, ko ni zmožen drugega kakor zmerjati.

No, mi se ne bomo ozirali na mnenje tako plitkih ljudi, temveč bomo gledali, da bo S. N. P. J. še lepše uspevala. Šli bomo po začrtani poti naprej, ker že zlovenje ljudskih izkoriščevalcev nas prepričuje, da mora biti ta pot za delavstvo prava pot. Br. Molek, ti pa le spiši še kako resolucijo, da bo še bolj razbijal po Černetovi glavi. — Collinwoodski Strigelj.

— Zakaj so aretirali onega slepca?

— Policaj je videl, kako je zarudel, ko je šla mimo njega gledališka igralka.

NA PRODAJ: Stanovanjska hiša s 15 sobami. Prinaša lep dohodek, preiščite in se prepričajte. "Lease" najem se odda za dolgo dobo in priliko, da lahko kupite. Prinaša okrog $350 mesečno. Dobro pohištvo in oprava. Ugodna prilika za dobern par narediti denar. Takoj je plačati le $1,000.00, ostalo lahko plačate v enem letu časa. Pišite še danes. 401 Curry Bldg. Pittsburgh, Pa. (Adv.)

FARMA NA PRODAJ.

Na prodaj je 120 akrov obsegajoča farma z vsem dobrim poslopjem in le eno miljo do mesta. Prodam za polovico vrednostne svote, radi tega ker sem sam. Več pojasnila se izve pri lastniku osebno ali pismeno. J. Mlakar, 864—74 Avenue. West Allis, Wis. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri naši kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, slaščičarjem in v prodajalne šeleznine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Krasen spominje

Zgodovinska spominska S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENCI"

Knjiga je ilustrovana z nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlate črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je $5.00
s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA.